

TSPAKB TÜRKİYE SERMAYE PİYASASI ARACI KURULUŞLARI BİRLİĞİ

BASIN BÜLTENİ

10 Ocak 2011

Öztangut: "2011'de Piyasamız Büyümeye Devam Edecek"

Sermaye Piyasasında Gündem'in Ocak sayısındaki yazısında Aracı Kuruluşlar Birliği Başkanı Nevzat Öztangut, sermaye piyasaları açısından 2010 yılının başarılı geçtiğini belirtirken, halka arzlar, ürün çeşitliliği ve düzenlemeler konusunda olumlu adımlar atıldığına değindi. Öztangut, 2011'de de piyasalardaki bu gelişmelerin devam etmesini beklediklerini ekledi.

İMKB Gelişen İşletmeler Piyasasına halka arz başvurularının gelmeye devam ettiğini belirten Öztangut, emtia ve enerji piyasalarının kurulmasının planlandığını belirtti. İMKB'nin açıkladığı "Türkiye Ortak İşlem Platformu" projesinin ise hem aracı kurumların faaliyetlerinin genişlemesine, hem de İstanbul'un finans merkezi olmasına katkı sağlayacağını ifade etti.

Son olarak toplumun tüm kesimlerine ulaşacak bir yatırımcı eğitimi projesini hayata geçireceklerini belirten Öztangut, "Böylece, piyasamız ve yatırım araçları hakkında daha bilgili hale gelen yatırımcıların daha güvenli bir şekilde yatırım yapacaklarını düşünüyoruz." dedi.

Sermaye Piyasasında Açığa Satış İşlemleri

Sermaye Piyasasında Gündem'in Ocak sayısındaki ilk raporun konusunu açığa satış işlemleri oluşturuyor. Raporla, özellikle kriz döneminde bir dizi düzenlemelerin getirildiği açığa satış uygulamalarına ve yurtdışı örneklerine yer veriliyor.

Çıplak Açığa Satış

Sahip olunmayan bir menkul kıymetin satışı olarak tanımlanan açığa satış işlemlerinde, yatırımcı emri gerçekleştirilmeden önce menkul kıymeti ödünç alır ya da ödünç almak için bir anlaşma yapar. Çıplak açığa satış işlemlerinde ise yatırımcı ilgili menkul kıymeti ödünç almadan açığa satar.

Yatırım Stratejilerinde Açığa Satış

Açığa satış işlemlerine hisse senetlerinin yanı sıra, döviz, emtia, tahviller ve türev ürünler konu olabiliyor. İleride fiyat düşüş beklentisiyle yapılan açığa satışlarda, beklentinin gerçekleşmesiyle yatırımcı kazanç sağlıyor. Yanı sıra türev ürünlerde korunma veya arbitraj amaçlı çeşitli işlemlerde de açığa satış bir yatırım stratejisi olarak kullanılıyor. Ayrıca birçok yapılandırılmış ürünün üretilmesine baz teşkil edebiliyor.

Piyasaya Katkısının Yanında Çeşitli Riskler de Taşıyor

Fiyat düşüşlerinde likiditenin artmasına ve dengeli fiyat oluşumuna katkı sağladığı düşünülen açığa satış işlemleri çeşitli riskler de taşımakta. En önemlisi, ilgili menkul kıymetin takas zamanında teslim edilememesi riski. Ayrıca, fiyat düşüşlerini hızlandırması veya manipülasyon amaçlı kullanılabilmesi ise açığa satışa getirilen diğer eleştirilerden.

Risklere Karşı Düzenlemeler Getiriliyor

Piyasaya olumlu etkilerinden dolayı birçok ülke açığa satış işlemlerini serbest bırakıyor, çeşitli düzenlemeler ile de riskleri azaltmaya çalışıyor. Fiyat sınırı ve başlangıç teminatı kısıtlamalardan birkaçı olup, şeffaflığın sağlanması için bildirim ve beyan zorunluğu yaygın olarak kullanılıyor.

Kriz Dönemlerinde Kısıtlamalar Artıyor

Özellikle son krizde bu işlemlere ilişkin tartışmalar artınca uluslararası alanda çeşitli düzenlemeler yapıldı. Yapılan değişikliklerde şeffaflık ön plana çıkıyor. Ülkeler de mevcut düzenlemelerini kendi piyasa yapılarına göre revize ediyor. Açığa satış yasakları veya sınırlamaları geçici olabilirken, kamuyu aydınlatmaya ilişkin düzenlemeler genelde kalıcı oluyor.

Bilgi İçin: Gökben Altaş Tel: 212-280 85 67 Dahili:147 e-posta: galtas@tspakb.org.tr

Merkezi Karşı Taraf

Gündem'deki ikinci raporda, tezgâhüstü işlemlerin takasında merkezi karşı tarafların kullanılması inceleniyor.

Karşı Taraf Riski

Karşı taraf riski, bir şirketin yükümlülüğünü yerine getirememesi durumunda, alacaklısı olan diğer şirketlerin maruz kaldığı risk olarak tanımlanıyor. İşlemlerin iki kurum arasında yürütüldüğü tezgâhüstü türev piyasalarında, borç/alacak ilişkisinde olan kurumlardan birinin yaşayacağı mali darboğaz diğer kurumları da etkileyebileceğinden, bu risk oldukça önemli.

Risk Yönetiminde Bir Araç

Her alıcı için satıcı, her satıcı için alıcı olarak pozisyon alan merkezi karşı taraflar kurumlar arası işlemlerde karşı taraf riskini azaltabiliyor.

Hizmet Veren Kurum Sayısı Kısıtlı

2009 sonu itibariyle nominal değeri 615 trilyon \$ büyüklüğe ulaşan tezgâhüstü türev piyasalarında halihazırda faaliyet gösteren merkezi karşı taraflar bulunmakla birlikte, bu kurumların sayısı ve hizmet sunduğu ürün çeşitliliği kısıtlı.

2012 Yılı Sonuna Kadar Zaman Var

G-20 Pittsburgh zirvesinin ardından yayınlanan bildiriye, standart özelliklere sahip olan tezgâhüstü türevlerin en geç 2012 yılı sonuna kadar borsalarda veya elektronik işlem platformlarında işlem görmesi ve bu ürünlerin takasının merkezi karşı taraflar aracılığıyla yapılması gerektiği belirtildi. Zirvede, standart olmayan ve takası merkezi karşı taraflar aracılığıyla yapılmayan tezgâhüstü türevlerde işlem yapan kurumların daha yüksek sermaye taşıması gerektiği vurgulandı.

Uluslararası Prensipler Belirlendi

2010 yılında IOSCO (Uluslararası Menkul Kıymet Komisyonları Örgütü) ve BIS (Uluslararası Takas Bankası), merkezi karşı tarafların yapılarına ve faaliyetlerine ilişkin çeşitli önerilerin getirildiği prensipleri yayınladı. Bu önerilerde genel anlamıyla, merkezi karşı tarafların güçlü bir sermayeye sahip olması ve aynı zamanda kurumların pozisyonlarından doğabilecek riskleri çeşitli kontrol mekanizmalarıyla izlemeleri tavsiye edildi.

Bilgi İçin: Efsun Değertekin: Tel: 212-280 85 67 Dahili:124 e-posta: edegertekin@tspakb.org.tr

Raporun tamamına [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

TSPAKB hakkında:

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB), 103 aracı kurum, 1 vadeli işlemler aracılık şirketi ve 41 bankanın üye olduğu özdüzenleyici bir meslek kuruluşudur. 11 Şubat 2001 tarihinde kurulan Birlik, meslek kurallarını oluşturmakta ve sektörü denetlemektedir.